Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
MACIEJA SZPUNARA
przedstawiona w dniu 11 stycznia 2024 r.[1]

Sprawa C-22/23

„Citadeles nekustamie īpašumi" SIA
przeciwko
Valsts ieņēmumu dienests

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Administratīvā rajona tiesa (rejonowy sąd administracyjny, Łotwa)]

Odesłanie prejudycjalne – Zapobieganie wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy i finansowania terroryzmu – Dyrektywa (UE) 2015/849 – Artykuł 3 pkt 7 lit. c) – Pojęcie „podmiotów świadczących usługi na rzecz trustów lub spółek" – Właściciel nieruchomości, który zawarł umowy najmu z osobami prawnymi – Zgoda na wpisanie tej nieruchomości do rejestru handlowego jako siedziby statutowej – Artykuł 4 – Rozszerzenie pojęcia „podmiotów zobowiązanych" na zawody i kategorie przedsiębiorstw inne niż te, o których mowa w dyrektywie (UE) 2015/849

I. Wprowadzenie

1. Czy wynajmującego, który oddaje w najem spółce nieruchomość będącą jego własnością i udziela tej spółce zgody na wpisanie tej nieruchomości do rejestru handlowego jako jej siedziby statutowej, należy uznać za „podmiot świadczący usługi na rzecz trustów lub spółek" w rozumieniu dyrektywy (UE) 2015/849[2], a tym samym czy należy go uznać za „podmiot zobowiązany" do przestrzegania obowiązków wynikających z tej dyrektywy?

2. Takie jest w istocie pytanie, które Trybunał ma rozpatrzyć w niniejszej sprawie, dotyczącej wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożonego przez Administratīvā rajona tiesa (rejonowy sąd administracyjny, Łotwa) odnośnie do wykładni art. 3 pkt 7 lit. c) dyrektywy 2015/849. Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy spółką a właściwym organem łotewskim w przedmiocie kary finansowej z tytułu naruszenia przepisów krajowych dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.

[1] Język oryginału: francuski.

[2] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniająca rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE (Dz.U. 2015, L 141, s. 73), w brzmieniu zmienionym dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/843 z dnia 30 maja 2018 r. (Dz.U. 2018, L 156, s. 43) (zwana dalej „dyrektywą 2015/849").

3. Niniejsza sprawa daje Trybunałowi okazję do doprecyzowania zakresu pojęcia „podmiotu świadczącego usługi na rzecz trustów lub spółek” w rozumieniu dyrektywy 2015/849, a także do udzielenia wskazówek co do możliwości rozszerzenia przez państwa członkowskie zakresu stosowania tej dyrektywy na podmioty zobowiązane inne niż podmioty wyraźnie w niej wymienione.

II. Ramy prawne

A. Prawo Unii

4. Artykuł 1 ust. 1 dyrektywy 2015/849 przewiduje:

„Celem niniejszej dyrektywy jest zapobieganie wykorzystywaniu unijnego systemu finansowego do prania pieniędzy i finansowania terroryzmu”.

5. Artykuł 2 ust. 1 pkt 3 i ust. 7 tej dyrektywy stanowi:

„1. Niniejszą dyrektywę stosuje się do następujących podmiotów zobowiązanych:

[…]

3) następujących osób fizycznych lub prawnych podczas wykonywania ich działalności zawodowej:

   a) biegłych rewidentów, zewnętrznych księgowych i doradców podatkowych oraz jakiejkolwiek innej osoby, która zobowiązuje się udzielić, bezpośrednio lub za pośrednictwem innych osób, z którymi ta inna osoba jest powiązana, pomocy materialnej, wsparcia lub porad w sprawach podatkowych w ramach podstawowej działalności gospodarczej lub zawodowej;

   b) notariuszy oraz innych przedstawicieli wolnych zawodów prawniczych, gdy uczestniczą, działając w imieniu i na rzecz swojego klienta, w dowolnych transakcjach finansowych lub transakcjach dotyczących nieruchomości lub gdy udzielają klientowi pomocy w planowaniu lub przeprowadzaniu transakcji dotyczących:

      i) kupna i sprzedaży nieruchomości lub podmiotów gospodarczych,

      […]

   c) podmiotów świadczących usługi na rzecz trustów lub spółek, nieobjętych lit. a) lub b);

   d) pośredników w obrocie nieruchomościami, w tym jeśli działają w charakterze pośredników w wynajmowaniu nieruchomości, ale tylko w odniesieniu do transakcji, w przypadku których miesięczny czynsz wynosi co najmniej 10 000 EUR;

[…]

7. Oceniając ryzyko prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu na użytek niniejszego artykułu, państwa członkowskie zwracają szczególną uwagę na wszelką działalność finansową,

w odniesieniu do której, ze względu na jej charakter, uznaje się za szczególnie prawdopodobne wykorzystywanie jej lub nadużywanie jej do celów prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu”.

6. Artykuł art. 3 pkt 7 dyrektywy 2015/849 stanowi:

„Na użytek niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

[…]

7) »podmiot świadczący usługi na rzecz trustów lub spółek« oznacza dowolną osobę, która w ramach swojej działalności gospodarczej świadczy osobom trzecim dowolną z następujących usług:

   a) tworzenie spółek lub innych osób prawnych;

   b) działanie w charakterze dyrektora lub sekretarza spółki, wspólnika spółki osobowej lub na podobnym stanowisku w stosunku do innych osób prawnych lub organizowanie dla innej osoby możliwości działania w charakterze tych osób;

   c) zapewnienie siedziby statutowej, adresu działalności, adresu korespondencyjnego lub administracyjnego i innych pokrewnych usług dla przedsiębiorstwa, spółki osobowej lub dowolnej innej osoby prawnej lub porozumienia prawnego;

   d) działanie w charakterze powiernika trustu, który powstał w drodze czynności prawnej, lub podobnego porozumienia prawnego lub organizowanie dla innej osoby możliwości działania w takim charakterze;

   e) działanie w charakterze osoby wykonującej prawa z akcji lub udziałów na rzecz innej osoby, innej niż spółka notowana na rynku regulowanym podlegająca wymogom dotyczącym ujawniania informacji zgodnie z prawem Unii lub podlegająca równoważnym standardom międzynarodowym, lub organizowanie dla innej osoby możliwości działania w takim charakterze”.

7. Artykuł 4 dyrektywy 2015/849 stanowi:

„1. Państwa członkowskie, zgodnie z podejściem opartym na analizie ryzyka, zapewniają całkowite lub częściowe rozszerzenie zakresu stosowania niniejszej dyrektywy na zawody i kategorie jednostek [przedsiębiorstw] inne niż podmioty zobowiązane, o których mowa w art. 2 ust. 1, prowadzące rodzaje działalności, których wykorzystanie do celów prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu jest szczególnie prawdopodobne.

2. W przypadku gdy dane państwo członkowskie rozszerza zakres stosowania niniejszej dyrektywy na zawody lub kategorie jednostek [przedsiębiorstw] inne niż określone w art. 2 ust. 1, informuje o tym fakcie Komisję”.

8. Artykuł 5 dyrektywy 2015/849 ma następujące brzmienie:

„W celu zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu państwa członkowskie mogą przyjąć lub utrzymać w mocy bardziej rygorystyczne przepisy w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą, w granicach prawa Unii”.

B. Prawo łotewskie

9. Przepisy prawa łotewskiego dotyczące zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu są zawarte w Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums (ustawie o zapobieganiu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu i rozprzestrzenianiu broni) z dnia 17 lipca 2008 r.[3] (zwanej dalej „łotewską ustawą o zapobieganiu praniu pieniędzy"), która była przedmiotem nowelizacji w szczególności w celu dokonania transpozycji dyrektywy 2015/849 do łotewskiego porządku prawnego.

10. Ustawa ta, w brzmieniu mającym zastosowanie do okoliczności faktycznych w postępowaniu głównym, definiuje w art. 1 pkt 10 pojęcie „podmiotu świadczącego usługi związane z tworzeniem i funkcjonowaniem porozumień prawnych lub osób prawnych". Zgodnie z tym przepisem jest to osoba fizyczna lub prawna, która utrzymuje stosunki handlowe z klientem i, między innymi, zgodnie z lit. c) tego przepisu, udostępnia „porozumieniom prawnym lub osobom prawnym siedzibę statutową, adres do korespondencji pocztowej lub fizyczny adres do celów dokonywania transakcji oraz świadczy inne, podobne usługi".

11. Artykuł 3 łotewskiej ustawy o zapobieganiu praniu pieniędzy stanowi:

„(1) Podmiotami zobowiązanymi do celów niniejszej ustawy są osoby prowadzące następującą działalność gospodarczą lub zawodową:

[…]

4) notariusze, adwokaci i inni przedstawiciele wolnych zawodów prawniczych, jeżeli działając w imieniu i na rzecz swojego klienta świadczą usługi pomocy w planowaniu lub przeprowadzaniu transakcji, uczestniczą w nich lub wykonują, w imieniu swoich klientów, inne czynności zawodowe w związku z transakcjami dotyczące:

a) kupna i sprzedaży nieruchomości lub udziałów w spółkach,

[…]

5) podmioty świadczące usługi związane z tworzeniem i funkcjonowaniem porozumień prawnych lub osób prawnych;

6) pośrednicy w obrocie nieruchomościami".

III. Okoliczności powstania sporu, postępowanie główne i pytania prejudycjalne

A. Okoliczności powstania sporu i postępowanie główne

12. Skarżąca w postępowaniu głównym, SIA Citadeles nekustamie īpašumi (zwana dalej „spółką Citadeles"), jest spółką handlową z siedzibą na Łotwie, która prowadzi działalność gospodarczą obejmującą, w szczególności, kupno i sprzedaż nieruchomości na własny rachunek oraz wynajem tych nieruchomości oraz zarządzanie i administrowanie nimi.

[3] *Latvijas Vēstnesis*, 2008, nr 116.

13. W okresie od dnia 14 września 2021 r. do dnia 4 lutego 2022 r. Valsts ieņēmumu dienests (państwowy organ podatkowy, Łotwa) (zwany dalej „VID”) przeprowadził w spółce Citadeles kontrolę w zakresie zapobiegania praniu pieniędzy, w wyniku której sporządzono protokół z kontroli.

14. W rzeczonym protokole z kontroli VID stwierdził, że spółka Citadeles wynajmowała nieruchomość będącą jej własnością, zawierając umowy najmu z najemcami, wśród których znajdowały się osoby prawne i porozumienia prawne, które wpisały lokale położone w tej nieruchomości do rejestru handlowego jako swoje siedziby statutowe.

15. Zgodnie z ustaleniami wspomnianego protokołu z kontroli spółka Citadeles nie zarejestrowała w VID działalności określonej jako „podmiot świadczący usługi związane z tworzeniem i funkcjonowaniem porozumień prawnych lub osób prawnych” na podstawie łotewskiej ustawy o zapobieganiu praniu pieniędzy oraz nie dopełniła obowiązków wynikających z tej ustawy.

16. W świetle powyższych ustaleń VID nałożył na spółkę Citadeles w dniu 28 marca 2022 r., w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości 1000 EUR za nieprzestrzeganie przepisów określonych we wspomnianej łotewskiej ustawie o zapobieganiu praniu pieniędzy. Decyzja ta została utrzymana w mocy decyzją dyrektora generalnego VID z dnia 15 czerwca 2022 r. (zwaną dalej „zaskarżoną decyzją”).

17. Zaskarżona decyzja opiera się na stanowisku VID, zgodnie z którym działalność gospodarcza spółki Citadeles stanowi świadczenie usług związanych z tworzeniem i funkcjonowaniem porozumień prawnych lub osób prawnych, ponieważ w rozpatrywanych umowach najmu spółka ta udzieliła najemcom zgody na wpisanie do rejestru handlowego odnośnych lokali jako ich siedzib statutowych. W związku z tym, zdaniem VID, należy ją uznać za podmiot zobowiązany zgodnie z łotewską ustawą o zapobieganiu praniu pieniędzy.

18. W dniu 15 lipca 2022 r. spółka Citadeles wniosła do Administratīvā rajona tiesa (rejonowego sądu administracyjnego), sądu odsyłającego, skargę o stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji.

19. Spółka Citadeles podnosi w uzasadnieniu skargi, że nie jest podmiotem zobowiązanym w rozumieniu dyrektywy 2015/849 oraz łotewskiej ustawy o zapobieganiu praniu pieniędzy i tym samym nie musi przestrzegać przepisów tej ustawy, wbrew temu, co stwierdził VID. W ramach swojej działalności gospodarczej zajmuje się ona bowiem administrowaniem i zarządzaniem nieruchomościami, których jest właścicielem, oraz ich wynajmowaniem, i nie zajmuje się „świadczeniem usług związanych z tworzeniem i funkcjonowaniem porozumień prawnych lub osób prawnych” w rozumieniu tej ustawy. Spółka Citadeles twierdzi, że w zawartych umowach najmu uprawnienie najemcy do wpisania do rejestru handlowego wynajmowanego lokalu jako jego siedziby statutowej jest tylko jednym z jego uprawnień, a czynsz ustalony w umowie nie jest uzależniony od tego, czy najemca wpisał wynajmowany lokal do rejestru handlowego jako swoją siedzibę statutową, czy też nie. Spółka Citadeles nie zobowiązała się wobec najemców do świadczenia innych usług poza wynajmem lokali ani też nie świadczy innych usług na rzecz najemców.

B. Pytania prejudycjalne

20. Sąd odsyłający zauważa, że pojęcie „podmiotu świadczącego usługi związane z tworzeniem i funkcjonowaniem porozumień prawnych lub osób prawnych" w rozumieniu łotewskiej ustawy o zapobieganiu praniu pieniędzy odpowiada pojęciu „podmiotu świadczącego usługi na rzecz spółek", o którym mowa w art. 3 pkt 7 dyrektywy 2015/849.

21. Jednakże zdaniem tego sądu ani ten przepis, ani żadne inne przepisy dyrektywy 2015/849 nie precyzują, czy usługę świadczoną na rzecz spółek, która polega na zapewnieniu siedziby statutowej, adresu działalności, adresu korespondencyjnego, adresu administracyjnego i innych pokrewnych usług należy interpretować w ten sposób, że chodzi o odrębną usługę, która nie wynika z transakcji polegającej na wynajmie nieruchomości będącej własnością wynajmującego ani która nie jest związana z taką transakcją.

22. Sąd odsyłający zauważa, że zgodnie z prawem łotewskim do dnia 31 lipca 2021 r. spółka, aby mogła zostać wpisana do rejestru handlowego, musiała obowiązkowo przedstawić zgodę właściciela nieruchomości na wpisanie tej nieruchomości do rejestru jako siedziby statutowej. Ponieważ umowy najmu rozpatrywane przez VID zostały zawarte przed dniem 1 sierpnia 2021 r., zgodę spółki Citadeles, o której mowa w tych umowach najmu, można by uznać za zgodę udzieloną jedynie w celu spełnienia wymogów określonych w kodeksie handlowym, a nie za odrębną usługę na rzecz spółek. Sąd odsyłający zauważa, że począwszy od dnia 1 sierpnia 2021 r. taka zgoda nie jest już konieczna. W tych okolicznościach sąd ten stoi na stanowisku, że wynajmującego nieruchomość nie można uznać za podmiot świadczący usługi na rzecz spółek do celów art. 3 pkt 7 dyrektywy 2015/849.

23. W tym względzie wspomniany sąd wyróżnia przypadki, w których siedziba statutowa zostaje zapewniona jako odrębna usługa w celu uzyskania „adresu korespondencyjnego" lub odrębnego adresu fizycznego na potrzeby dokonania danych transakcji, pod którym, w rzeczywistości, osoba prawna lub porozumienie prawne nie prowadzi bieżącej działalności gospodarczej.

24. Zdaniem sądu odsyłającego stanowisko, zgodnie z którym pojęcie „podmiotu świadczącego usługi na rzecz spółek" zdefiniowane w art. 3 pkt 7 dyrektywy 2015/849 nie obejmuje wynajmu nieruchomości, których dany podmiot jest właścicielem, znajduje oparcie w treści motywu 8 oraz innych przepisach tej dyrektywy, z których wynika, że owa dyrektywa ma zastosowanie do notariuszy oraz innych przedstawicieli wolnych zawodów prawniczych, a także do pośredników w obrocie nieruchomościami, podczas gdy podmioty świadczące usługi na rzecz spółek uznaje się na mocy tej dyrektywy za podmioty odrębne od wyżej wskazanych, niemające związku z transakcjami dotyczącymi nieruchomości.

25. Sąd odsyłający zauważa jednak, że zgodnie z art. 2 ust. 7 dyrektywy 2015/849 państwo członkowskie jest uprawnione do szerokiego spojrzenia na działalność prowadzoną przez osoby, która może prowadzić do osiągnięcia celu niezgodnego z prawem. Uważa on zatem, że możliwe są przypadki, gdy wynajmujący, który oddaje w najem nieruchomość stanowiącą jego własność, może poprzez zawarcie umów najmu brać udział w praniu pieniędzy lub finansowaniu terroryzmu, i aby zmniejszyć prawdopodobieństwo wystąpienia takich przypadków, należy również uznać, że wynajmujący jest podmiotem świadczącym usługi na rzecz trustów lub spółek w sytuacjach, gdy wynajmujący oddaje w najem nieruchomość, której jest właścicielem, a najemca z kolei wpisuje tę nieruchomość do rejestru handlowego jako swoją siedzibę statutową i prowadzi tam działalność gospodarczą.

26. Ponadto powstaje również pytanie, czy każdą osobę, która wynajmuje nieruchomość będącą jej własnością, należy uznawać za podmiot świadczący usługi na rzecz spółek i tym samym w przypadku, gdy osoba fizyczna wynajmuje nieruchomość, należy stosować wobec niej te same wymogi, co w przypadku osoby prawnej.

27. W tych okolicznościach Administratīvā rajona tiesa (rejonowy sąd administracyjny) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy pojęcie »podmiotu świadczącego usługi na rzecz spółek«, o którym mowa w art. 3 pkt 7 lit. c) dyrektywy 2015/849, należy interpretować w ten sposób, że odnosi się ono do odrębnej usługi, która nie wynika z transakcji obejmującej wynajem nieruchomości będącej własnością wynajmującego ani nie jest z nią związana, niezależnie od tego, czy [wynajmujący] wyraził zgodę na to, aby najemca wpisał wynajętą nieruchomość do rejestru handlowego jako swoją siedzibę statutową i dokonywał w niej transakcji?

2) W przypadku odpowiedzi przeczącej na pytanie pierwsze: czy pojęcie »podmiotu świadczącego usługi na rzecz spółek«, o którym mowa w art. 3 pkt 7 lit. c) dyrektywy 2015/849, należy interpretować w ten sposób, że w przypadku gdy nieruchomość zostaje wynajęta przez osobę fizyczną, należy stosować wobec niej te same wymogi co w przypadku osoby prawnej lub porozumienia prawnego, niezależnie od okoliczności faktycznych, jak np. liczby nieruchomości posiadanych i wynajętych przez osobę fizyczną, okoliczności, że działalność w postaci wynajmu nieruchomości nie jest związana z działalnością gospodarczą, czy też innych okoliczności?”.

28. Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wpłynął do Trybunału w dniu 19 stycznia 2023 r. Uwagi na piśmie zostały złożone przez spółkę Citadeles, VID i Komisję Europejską. Po zakończeniu pisemnego etapu postępowania Trybunał uznał, że posiada wystarczającą wiedzę, aby wydać orzeczenie bez przeprowadzenia rozprawy.

IV. Analiza

A. W przedmiocie pierwszego pytania prejudycjalnego

1. Uwagi wstępne

29. W pierwszym pytaniu prejudycjalnym sąd odsyłający zwraca się do Trybunału o wyjaśnienie, czy pojęcie „podmiotu świadczącego usługi na rzecz trustów lub spółek”, o którym mowa w art. 3 pkt 7 lit. c) dyrektywy 2015/849, należy interpretować w ten sposób, że odnosi się ono do konkretnej usługi, która nie wynika z transakcji obejmującej wyłącznie wynajem nieruchomości będącej własnością wynajmującego ani nie jest z nią związana, niezależnie od tego, czy wynajmujący wyraził zgodę na to, aby najemca wpisał wynajętą nieruchomość do rejestru handlowego jako swoją siedzibę statutową i dokonywał w niej transakcji.

30. Na wstępie pragnę przypomnieć, że zgodnie z art. 3 pkt 7 lit. c) dyrektywy 2015/849 „»podmiot świadczący usługi na rzecz trustów lub spółek« oznacza każdą osobę, która w ramach swojej działalności gospodarczej” świadczy usługę polegającą na „zapewnieniu siedziby statutowej,

adresu działalności, adresu korespondencyjnego lub administracyjnego i innych pokrewnych usług dla przedsiębiorstwa, spółki osobowej lub dowolnej innej osoby prawnej lub porozumienia prawnego".

31. Pytanie przedstawione przez sąd odsyłający zmierza do ustalenia, czy w sytuacji takiej jak w postępowaniu głównym należy uznać, że podmiot gospodarczy świadczył „usługi na rzecz spółek" w rozumieniu tego przepisu ze względu na to, że wynajął nieruchomość będącą jego własnością spółkom, wyraźnie udzielając w umowach najmu zgody na to, aby najemcy wpisali wynajętą nieruchomość do rejestru handlowego jako swoją siedzibę statutową. Gdyby należało stwierdzić, że w takiej sytuacji podmiot ten świadczył „usługi na rzecz spółek" w rozumieniu dyrektywy 2015/849, wówczas podmiot ten należałoby uznać za „podmiot zobowiązany", w związku z czym byłby on zobowiązany do przestrzegania obowiązków wynikających z tej dyrektywy, a także z przepisów krajowych transponujących ją do prawa krajowego.

32. W celu udzielenia odpowiedzi na pytanie prejudycjalne przedstawione przez sąd odsyłający należy zatem dokonać wykładni pojęcia „usług na rzecz trustów lub spółek" zdefiniowanego w art. 3 pkt 7 lit. c) dyrektywy 2015/849.

2. W przedmiocie wykładni art. 3 pkt 7 lit. c) dyrektywy 2015/849

33. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa Unii należy uwzględniać nie tylko brzmienie tego przepisu, lecz także jego kontekst oraz cele regulacji, której ów przepis stanowi część [4].

34. Co się tyczy przede wszystkim analizy językowej art. 3 pkt 7 lit. c) dyrektywy 2015/849, pragnę zauważyć, że z treści tego przepisu wyraźnie wynika, iż zawarta w nim definicja rodzaju „usług na rzecz trustów i spółek" [5] obejmuje usługę polegającą na zapewnieniu spółce lub innemu podobnemu porozumieniu prawnemu „siedziby statutowej, adresu działalności, adresu korespondencyjnego lub administracyjnego *i* innych pokrewnych usług dla przedsiębiorstwa" [6].

35. Tymczasem usługa polegająca na zapewnieniu „siedziby statutowej" bądź „adresu działalności, adresu korespondencyjnego lub administracyjnego" nie pokrywa się moim zdaniem z usługą polegającą na zwykłym wynajmie nieruchomości. Pierwsza usługa ma bowiem inną i szerszą treść.

36. Posiadanie siedziby statutowej lub przynajmniej adresu działalności, adresu korespondencyjnego lub administracyjnego jest istotnym elementem każdej działalności przedsiębiorstwa, a mówiąc bardziej ogólnie – każdej działalności gospodarczej. Siedziba statutowa jest co do zasady wymagana w celu utworzenia i prowadzenia spółki, ponieważ umożliwia ona organom oraz wszelkim innym podmiotom nawiązującym kontakt ze spółką kontaktowanie się z nią poprzez punkt kontaktowy i punkt odbioru korespondencji i innych przesyłek.

4 Zobacz niedawne wyroki: z dnia 8 czerwca 2023 r., VB (Informowanie skazanego zaocznie) (C-430/22 i C-468/22, EU:C:2023:458, pkt 24 i przytoczone tam orzecznictwo); z dnia 17 listopada 2022 r., Rodl & Partner (C-562/20, EU:C:2022:883, pkt 81).

5 Artykuł 3 pkt 7 lit. a), b), d) i e) dyrektywy 2015/849 określa inne rodzaje „usług na rzecz trustów lub spółek".

6 Podkreślenie moje.

37. Usługa polegająca na zapewnieniu „siedziby statutowej” bądź „adresu działalności, adresu korespondencyjnego lub administracyjnego” oznacza zatem udostępnienie danej spółce lub danemu porozumieniu prawnemu punktu kontaktowego do celów gospodarczych lub administracyjnych. Natomiast celem zwykłego wynajmu nieruchomości jest wyłącznie zobowiązanie do oddania nieruchomości w najem w zamian za zapłatę czynszu.

38. Prawdą jest, że usługa polegająca na zapewnieniu „siedziby statutowej” bądź „adresu działalności, adresu korespondencyjnego lub administracyjnego” może w niektórych przypadkach obejmować wynajem nieruchomości wykorzystywanej do celów utworzenia tej siedziby lub tego adresu. Niemniej jednak najem nieruchomości nie jest ani wystarczającym, ani koniecznym elementem dla tego rodzaju usługi. Po pierwsze bowiem, jak wynika z powyższych rozważań, usługa ta zakłada coś więcej niż zwykły wynajem nieruchomości. Po drugie, możliwe jest, że podmiot gospodarczy zobowiąże się do zapewnienia siedziby statutowej bądź adresu działalności, adresu korespondencyjnego lub administracyjnego na rzecz porozumienia prawnego bez zawarcia z nim umowy najmu nieruchomości, w której ustanowiono siedzibę lub adres.

39. Ponadto użycie w art. 3 pkt 7 lit. c) dyrektywy 2015/849 spójnika łącznego „i” [7] wskazuje moim zdaniem, że prawodawca Unii zamierzał zdefiniować ten rodzaj usługi na rzecz spółek nie jako ograniczający się wyłącznie do udostępnienia – w ramach najmu lub w inny sposób – miejsca, w którym spółka lub podmiot prawny może ustanowić siedzibę statutową bądź adres działalności, adres korespondencyjny lub administracyjny, ale jako wymagający również świadczenia „innych pokrewnych usług”.

40. Stwierdzenie to potwierdza, że samo udostępnienie nieruchomości, w której ustanowiono „siedzibę statutową” bądź „adres działalności, adres korespondencyjny lub administracyjny” nie jest wystarczające, aby usługi mogły wchodzić w zakres pojęcia „usług na rzecz spółek” zdefiniowanego w omawianym przepisie. Do tego celu konieczne jest bowiem świadczenie „innych pokrewnych usług”, a mianowicie usług dodatkowych, które – jak wynika jasno z niemieckiej wersji językowej rzeczonego przepisu [8] – muszą być usługami powiązanymi z zapewnieniem siedziby statutowej bądź adresu działalności, adresu korespondencyjnego lub administracyjnego.

41. Również w tym kontekście wydaje się zatem, że rodzaj usług, o których mowa w art. 3 pkt 7 lit. c) dyrektywy 2015/849, różni się od zwykłego wynajmu nieruchomości spółce. Usługa ta wymaga bowiem co do zasady bardziej aktywnego uczestnictwa ze strony wynajmującego, który musi świadczyć wspomniane dodatkowe usługi związane z udostępnieniem miejsca, w którym ustanowiono siedzibę statutową bądź adres działalności, adres korespondencyjny lub

[7] W tym względzie należy zauważyć, że wszystkie wersje językowe omawianego przepisu wydają się używać spójnika łącznego równoważnego ze słowem „et” w języku francuskim. I tak tytułem przykładu hiszpańska wersja językowa posługuje się słowem „y”, niemiecka wersja językowa słowem „und”, angielska wersja językowa słowem „and”, włoska i portugalska wersja językowa słowem „e”, litewska wersja językowa słowem „ir”, niderlandzka wersja językowa słowem „en”, polska wersja językowa słowem „i”, rumuńska wersja językowa słowem „și” i słowacka wersja językowa słowem „a”.

[8] W niemieckiej wersji językowej art. 3 pkt 7 lit. c) dyrektywy 2015/849 prawodawca użył wyrażenia „und anderer damit zusammen hängender Dienstleistungen”, czyli dosłownie „i innych związanych z tym usług”, to jest związanych z zapewnieniem „siedziby statutowej, adresu działalności, adresu korespondencyjnego lub administracyjnego”. Analiza angielskiej wersji językowej, w której posłużono się terminem „other related services”, polskiej wersji językowej, w której użyto wyrażenia „i innych pokrewnych usług”, a także wersji językowych hiszpańskiej, portugalskiej i włoskiej potwierdzają tę wykładnię.

administracyjny. Takie usługi mogłyby na przykład obejmować usługę polegającą na zapewnianiu punktu kontaktowego dla działalności administracyjnej podmiotu, usługi zarządzania korespondencją lub inne podobne usługi [9].

42. Natomiast sama udzielana przez wynajmującego w umowie najmu zgoda na wpisanie do rejestru handlowego przez najemcę wynajętej nieruchomości jako jego siedziby statutowej i dokonywanie tam transakcji nie może wchodzić w zakres pojęcia „innej usługi pokrewnej" w rozumieniu art. 3 pkt 7 lit. c) dyrektywy 2015/849. Jak bowiem słusznie zauważyła Komisja w swoich uwagach, w ramach umowy najmu nieruchomości prawo do używania adresu wynajmowanej nieruchomości, między innymi jako siedziby statutowej bądź adresu działalności, adresu korespondencyjnego lub administracyjnego, jest jedynie prawem powiązanym wynikającym ze świadczenia głównego – czyli oddania nieruchomości w najem – którego wykonywanie nie wymaga aktywnego udziału wynajmującego. W rzeczywistości nie chodzi nawet o usługę świadczoną przez wynajmującego, lecz raczej o zwykłą wyraźną zgodę na wykorzystanie nieruchomości do określonego celu [10].

43. Ponadto, jak wskazuje sąd odsyłający, w sprawie w postępowaniu głównym zgoda ta została udzielona ze względu na obowiązywanie przepisu prawa krajowego – który został następnie uchylony – który wymagał obowiązkowego przedstawienia zgody właściciela nieruchomości na wpis nieruchomości do rejestru handlowego przez spółkę. Taka wyraźna zgoda była zatem konieczna de iure w odniesieniu do każdego najmu nieruchomości przez spółki zamierzające wpisać do rejestru handlowego wynajmowaną nieruchomość jako swoją siedzibę statutową. Jak wskazuje sąd odsyłający, w tych okolicznościach rzeczona zgoda stanowi zatem rodzaj zezwolenia udzielonego w celu spełnienia wymogów przewidzianych przez ustawę, a nie usługę świadczoną na rzecz spółek. Ponadto okoliczność, że w niniejszej sprawie nieruchomość wynajmowana odpowiada miejscu, w którym zainteresowane spółki rzeczywiście prowadzą działalność gospodarczą, wzmacnia rzeczywisty charakter rozpatrywanej transakcji.

44. Z powyższych rozważań wynika, że literalna analiza art. 3 pkt 7 lit. c) dyrektywy 2015/849 przemawia za wykładnią tego przepisu, zgodnie z którą określony w nim rodzaj „usług na rzecz spółek" dotyczy usług, które są odrębne od zwykłego wynajmu nieruchomości spółce, i to niezależnie od zgody wynajmującego na wpisanie do rejestru handlowego wynajmowanej nieruchomości przez najemcę jako jego siedziby statutowej. Ten rodzaj usług nie może zatem pokrywać się ze zwykłym udostępnieniem wynajmowanej nieruchomości.

45. Wykładnia systemowa przepisów dyrektywy 2015/849 potwierdza taką wykładnię art. 3 pkt 7 lit. c) tej dyrektywy.

46. Jak bowiem słusznie zauważa sąd odsyłający, z art. 2 ust. 1 pkt 3 lit. b) ppkt (i) i art. 2 ust. 1 pkt 3 lit. d) dyrektywy 2015/849 wynika, że „podmiotami zobowiązanymi" są „notariusze oraz inni przedstawiciele wolnych zawodów prawniczych, gdy uczestniczą […] w dowolnych transakcjach finansowych lub transakcjach dotyczących nieruchomości lub gdy udzielają klientowi pomocy w planowaniu lub przeprowadzaniu transakcji dotyczących […] kupna

[9] Inne usługi dodatkowe zazwyczaj oferowane w tym kontekście mogą obejmować dedykowany faks, przekierowanie rozmów telefonicznych, zbieranie wyciągów bankowych, udostępnianie sal konferencyjnych na posiedzenia zarządu lub innych organów zarządzających spółki, nawiązywanie kontaktów z wyspecjalizowanymi usługodawcami w zakresie innych usług, takich jak na przykład rejestracja samochodów.

[10] W braku wyraźnego zakazu w umowie najmu można nawet uznać, że wynajmujący udziela takiej zgody w sposób dorozumiany, ponieważ chodzi o korzystanie z wynajmowanej nieruchomości, które nie ma wyjątkowego charakteru.

i sprzedaży nieruchomości" oraz „pośrednicy w obrocie nieruchomościami, w tym jeśli działają w charakterze pośredników w wynajmowaniu nieruchomości, ale tylko w odniesieniu do transakcji, w przypadku których miesięczny czynsz wynosi co najmniej 10 000 EUR".

47. Otóż w przeciwieństwie do tego, co ma miejsce w przypadku owych rodzajów podmiotów zobowiązanych, art. 3 pkt 7 lit. c) dyrektywy 2015/849 nie wiąże ani tym bardziej nie uzależnia definicji „podmiotów świadczących usługi na rzecz trustów lub spółek" od transakcji dotyczących nieruchomości. To stwierdzenie również przemawia za wykładnią tego przepisu, zgodnie z którą usługi w nim wymienione mają charakter odmienny od zwykłego wynajmu nieruchomości spółce.

48. Wreszcie, co się tyczy wykładni celowościowej, należy przypomnieć, że jak wynika z orzecznictwa, głównym celem dyrektywy 2015/849 jest zapobieganie wykorzystywaniu systemu finansowego Unii do prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, ponieważ jej przepisy mają na celu ustanowienie zestawu środków zapobiegawczych i odstraszających zgodnie z podejściem opartym na ryzyku dla uniknięcia sytuacji, w której przepływy pieniędzy pochodzących z nielegalnych źródeł mogłyby szkodzić integralności, stabilności i wiarygodności sektora finansowego Unii lub zagrozić jej rynkowi wewnętrznemu, jak również rozwojowi międzynarodowemu [11].

49. W tym względzie nie można wykluczyć ryzyka, że wynajmujący zaangażuje się w pranie pieniędzy lub finansowanie terroryzmu w ramach wynajmu nieruchomości będącej jego własnością osobom prawnym lub porozumieniom prawnym, które wpisują tę nieruchomość do rejestru handlowego jako swoją siedzibę statutową. Jak wskazuje sąd odsyłający, takie ryzyko mogłoby w szczególności istnieć w przypadku tzw. spółek wydmuszek, czyli osób prawnych lub porozumień prawnych, które nie prowadzą żadnej działalności gospodarczej w wynajmowanych lokalach i wykorzystują je wyłącznie do celów wpisania do rejestru handlowego swej siedziby statutowej. Wpisanie do rejestru handlowego porozumienia prawnego, do którego zwykle dąży się z powodów zgodnych prawem, może być bowiem nadużywane, na przykład gdy ma to wyłącznie miejsce w celu uzyskania dostępu do krajowego systemu finansowego poprzez otwarcie rachunku bankowego, aby wpłacać tam środki pieniężne, nawet w braku rzeczywistego związku z danym państwem.

50. Jednakże, po pierwsze, jak wynika z rozważań przedstawionych w pkt 38 i 41 niniejszej opinii, sam wynajem nieruchomości nie jest wystarczający, aby umożliwić utworzenie „spółki wydmuszki", ponieważ w tym celu konieczne są inne usługi dodatkowe, takie jak usługi wymienione tytułem przykładu we wspomnianym pkt 41. Zatem niezakwalifikowanie wynajmującego, ograniczającego się do wynajęcia nieruchomości będącej jego własnością spółce lub innemu podmiotowi prawnemu, które wpisują tę nieruchomość do rejestru handlowego jako swoją siedzibę statutową, jako „podmiotu zobowiązanego" w rozumieniu dyrektywy 2015/849 nie wydaje się co do zasady prowadzić do ryzyka obejścia przepisów tej dyrektywy.

51. Po drugie, bez uszczerbku dla rozważań, które przedstawię w pkt 55 i następnych niniejszej opinii, podzielam opinię przedstawioną przez Komisję w jej uwagach, według której wykładnia rozpatrywanego przepisu, zgodnie z którą *każdy* wynajmujący nieruchomość będącą jego własnością spółce, która ma swoją siedzibę statutową w tej nieruchomości i prowadzi w niej działalność gospodarczą, powinien zostać uznany za „podmiot zobowiązany" w rozumieniu dyrektywy 2015/849 i w związku z tym powinien podlegać wymogom wynikającym z przepisów tej dyrektywy, niekoniecznie przyczynia się do realizacji jej celów, o których mowa w pkt 48 poniżej.

[11] Zobacz wyrok z dnia 17 listopada 2022 r., Rodl & Partner (C-562/20, EU:C:2022:883, pkt 33, 34 i przytoczone tam orzecznictwo).

Taka wykładnia oznaczałaby bowiem rozszerzenie pojęcia „podmiotu zobowiązanego" i związanych z nim obowiązków na bardzo dużą liczbę podmiotów, których działalność – a mianowicie zwykły wynajem własnych nieruchomości – co do zasady nie może być szczególnie postrzegana jako związana z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu.

52. W tych okolicznościach można by zadać pytanie, czy taka wykładnia rozpatrywanego przepisu byłaby zgodna z wymogami wynikającymi z zasady proporcjonalności, która wymaga, aby środek był odpowiedni do zagwarantowania w sposób spójny i konsekwentny realizacji zamierzonego celu i nie wykraczał poza to, co jest niezbędne do jego osiągnięcia [12].

53. Z powyższej analizy literalnej, systemowej i celowościowej wynika moim zdaniem, że pojęcie „podmiotu świadczącego usługi na rzecz trustów lub spółek", o którym mowa w art. 3 pkt 7 lit. c) dyrektywy 2015/849, należy interpretować w ten sposób, że odnosi się ono do konkretnej usługi, która nie może wynikać z transakcji obejmującej wyłącznie wynajem nieruchomości będącej własnością wynajmującego, niezależnie od kwestii, czy wynajmujący wyraził zgodę na to, aby najemca wpisał wynajętą nieruchomość do rejestru handlowego jako swoją siedzibę statutową i dokonywał w niej transakcji.

3. W przedmiocie rozszerzenia przez państwa członkowskie zakresu stosowania dyrektywy 2015/849 na inne zawody i kategorie przedsiębiorstw

54. Niemniej jednak należy jeszcze zauważyć, że we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym sąd odsyłający wymienia również przepis art. 2 ust. 7 dyrektywy 2015/849. Sąd ten stwierdza, opierając się na tym przepisie, że uzasadniony cel, jakim jest zapobieganie praniu pieniędzy lub finansowaniu terroryzmu, zakłada uprawnienie państwa członkowskiego do szerokiego spojrzenia na działalność prowadzoną przez osoby, która może prowadzić do osiągnięcia celu niezgodnego z prawem. Dlatego też w celu zmniejszenia prawdopodobieństwa, że wynajmujący, oddający w najem nieruchomość stanowiącą jego własność, będzie poprzez zawarcie umów najmu brał udział w praniu pieniędzy lub finansowaniu terroryzmu, można by uznać, że jest on podmiotem świadczącym usługi na rzecz spółek.

55. W tym względzie należy przypomnieć, że – jak zauważył Trybunał – dyrektywa 2015/849 dokonuje jedynie minimalnej harmonizacji, ponieważ jej art. 5 upoważnia państwa członkowskie do przyjmowania lub utrzymywania w mocy bardziej rygorystycznych przepisów, o ile przepisy te mają na celu wzmocnienie walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu w granicach prawa Unii [13].

56. W swoim utrwalonym już orzecznictwie Trybunał wyjaśnił, że wyrażenie „bardziej rygorystyczne przepisy" użyte w art. 5 dyrektywy 2015/849 może dotyczyć wszelkich sytuacji, odnośnie do których państwa członkowskie uznają, że związane są one z wyższym ryzykiem prania pieniędzy i finansowania terroryzmu. Ponadto, skoro ów art. 5 znajduje się w sekcji 1, zatytułowanej „Przedmiot, zakres stosowania i definicje", rozdziału I, zatytułowanego „Przepisy ogólne", tej dyrektywy, to znajduje on zastosowanie do wszystkich przepisów należących do dziedziny regulowanej przez ową dyrektywę [14].

[12] Wyrok z dnia 2 marca 2023 r., PrivatBank i in. (C-78/21, EU:C:2023:137, pkt 70 i przytoczone tam orzecznictwo).

[13] Zobacz wyrok z dnia 17 listopada 2022 r., Rodl & Partner (C-562/20, EU:C:2022:883, pkt 46).

[14] Zobacz wyrok z dnia 17 listopada 2022 r., Rodl & Partner (C-562/20, EU:C:2022:883, pkt 47); analogicznie wyrok z dnia 10 marca 2016 r., Safe Interenvíos (C-235/14, EU:C:2016:154, pkt 77).

57. Dyrektywa 2015/849 pozostawia zatem państwom członkowskim szeroki zakres uznania zarówno w odniesieniu do określania ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, jak i w odniesieniu do odpowiednich środków mających na celu zapobieganie, unikanie lub przynajmniej utrudnianie takiej działalności [15].

58. Ponadto w dyrektywie 2015/849 przyjęto również, że państwa członkowskie mogą być w różny sposób dotknięte różnymi rodzajami ryzyka związanego z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu, które mogą zależeć od szczególnej sytuacji każdego państwa członkowskiego i mogą się zmieniać w zależności od wielu czynników, takich jak położenie geograficzne bądź sytuacja gospodarcza lub społeczna danego państwa [16].

59. W tych okolicznościach, w ramach szerokiego zakresu uznania przyznanego państwom członkowskim w tej dziedzinie, mogą one rozszerzyć zakres stosowania dyrektywy 2015/849, włączając do grupy „podmiotów zobowiązanych" zawody lub kategorie przedsiębiorstw inne niż wyraźnie wymienione w art. 2 ust. 1 tej dyrektywy, zależnie od szczególnej sytuacji poszczególnych państw członkowskich.

60. Jednakże właściwym dla tego celu przepisem dyrektywy 2015/849 nie jest przepis wymieniony przez sąd odsyłający, to jest art. 2 ust. 7 tej dyrektywy. Jak wynika bowiem z jego treści, przepis ten nie dotyczy identyfikacji podmiotów zobowiązanych, lecz odnosi się do oceny ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu wyłącznie do celów rzeczonego art. 2.

61. Właściwym przepisem jest natomiast art. 4 dyrektywy 2015/849, który przewiduje, że państwa członkowskie, zgodnie z podejściem opartym na analizie ryzyka, zapewniają całkowite lub częściowe rozszerzenie zakresu stosowania tej dyrektywy na zawody i kategorie przedsiębiorstw inne niż podmioty zobowiązane, o których mowa w art. 2 ust. 1 owej dyrektywy, prowadzące rodzaje działalności, których wykorzystanie do celów prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu jest szczególnie prawdopodobne.

62. Z ustępu 2 wspomnianego art. 2 wynika, że w przypadku gdy państwo członkowskie rozszerza zakres stosowania dyrektywy 2015/849 na zawody lub kategorie przedsiębiorstw inne niż te, o których mowa w art. 2 ust. 1, powiadamia o tym Komisję.

63. W tym względzie pragnę zauważyć, że art. 4 dyrektywy 2015/849 nie określa warunków takiego rozszerzenia. Biorąc zatem pod uwagę dynamiczny charakter zarówno stosunków gospodarczych, jak i działalności przestępczej, należy moim zdaniem uznać, że prawo Unii, a w szczególności zasady zgodności z prawem i pewności prawa, nie stoi na przeszkodzie temu, by przepisy krajowe nie określały w sposób wyczerpujący zawodów i kategorii przedsiębiorstw będących podmiotami zobowiązanymi, o ile podmioty zobowiązane inne niż te, o których mowa w art. 2 ust. 1 dyrektywy 2015/849, na które rozszerzono zakres stosowania przepisów tej dyrektywy, zostaną następnie określone w aktach prawnych, które niekoniecznie mają rangę ustawy, ale które są publikowane w odpowiedni sposób [17].

[15] Zobacz w tym względzie opinia rzecznika generalnego G. Pitruzzelli w sprawie Rodl & Partner (C-562/20, EU:C:2022:381, pkt 44 i nast.).

[16] Zobacz w tym względzie opinia rzecznika generalnego G. Pitruzzelli w sprawie Rodl & Partner (C-562/20, EU:C:2022:381, pkt 45).

[17] Zobacz analogicznie wyrok z dnia 17 listopada 2022 r., Rodl & Partner (C-562/20, EU:C:2022:883, pkt 51). W tym względzie zob. także analogicznie rozważania przedstawione w opinii rzecznika generalnego G. Pitruzzelli w sprawie Rodl & Partner (C-562/20, EU:C:2022:381, pkt 54–57).

64. Jednakże rozszerzenie przez państwo członkowskie pojęcia „podmiotu zobowiązanego” na podmioty inne niż wymienione w dyrektywie 2015/849 jest możliwe jedynie, po pierwsze – jak wynika z samego brzmienia art. 4 ust. 1 tej dyrektywy – jeżeli podmioty te „prowadz[ą] rodzaje działalności, których wykorzystanie do celów prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu jest szczególnie prawdopodobne”, a po drugie, jeżeli takie rozszerzenie odbywa się z pełnym poszanowaniem prawa Unii, a w szczególności postanowień traktatu FUE gwarantujących podstawowe swobody.

65. W niniejszej sprawie do sądu odsyłającego należy ustalenie in concreto, czy w łotewskim porządku prawnym podmiot gospodarczy taki jak spółka Citadeles, który ograniczył się do wynajęcia nieruchomości będącej jego własnością i w tym celu zawarł umowy najmu z najemcami, wyrażając wyraźną zgodę na wpisanie przez nich tej nieruchomości do rejestru handlowego jako ich siedziby statutowej, należy uznać za należący do zawodów lub kategorii przedsiębiorstw innych niż podmioty zobowiązane, o których mowa w art. 2 ust. 1 dyrektywy 2015/849, na które Republika Łotewska rozszerzyła zakres stosowania uregulowania w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy na podstawie art. 4 tej dyrektywy.

66. W tym względzie można jednak mieć co do tego wątpliwości. W uwagach przedstawionych Trybunałowi Komisja stwierdziła bowiem wyraźnie, że nie otrzymała żadnej informacji od rządu łotewskiego, zgodnie z art. 4 ust. 2 dyrektywy 2015/849, o tym, by Republika Łotewska rozszerzyła zakres stosowania tej dyrektywy na inne zawody lub kategorie przedsiębiorstw, a mianowicie na osoby, które wynajmują nieruchomości będące ich własnością.

4. Wnioski w przedmiocie pierwszego pytania prejudycjalnego

67. W świetle wszystkich powyższych rozważań uważam, że na pierwsze pytanie prejudycjalne przedstawione przez sąd odsyłający należy odpowiedzieć, iż pojęcie „podmiotu świadczącego usługi na rzecz trustów lub spółek”, o którym mowa w art. 3 pkt 7 lit. c) dyrektywy 2015/849, należy interpretować w ten sposób, że odnosi się ono do konkretnej usługi, która nie może wynikać z transakcji obejmującej wyłącznie wynajem nieruchomości będącej własnością wynajmującego, i to niezależnie od kwestii, czy wynajmujący wyraził zgodę na to, aby najemca wpisał wynajętą nieruchomość do rejestru handlowego jako swoją siedzibę statutową i dokonywał w niej transakcji.

B. W przedmiocie drugiego pytania prejudycjalnego

68. Poprzez drugie pytanie prejudycjalne sąd odsyłający zmierza do ustalenia, w przypadku odpowiedzi przeczącej na pytanie pierwsze, czy pojęcie „podmiotu świadczącego usługi na rzecz trustów lub spółek”, o którym mowa w art. 3 pkt 7 lit. c) dyrektywy 2015/849, należy interpretować w ten sposób, że w przypadku gdy nieruchomość zostaje wynajęta przez osobę fizyczną, należy stosować wobec niej te same wymogi co w przypadku osoby prawnej lub porozumienia prawnego, niezależnie od okoliczności faktycznych, jak np. liczby nieruchomości posiadanych i wynajętych przez osobę fizyczną, okoliczności, że działalność w postaci wynajmu nieruchomości nie jest związana z działalnością gospodarczą, czy też innych okoliczności.

69. W związku z tym, że pytanie drugie zostało zadane na wypadek udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie pierwsze, jeżeli Trybunał dokona wykładni art. 3 pkt 7 lit. c) dyrektywy 2015/849 w sposób, jaki zaproponowałem w pkt 67 niniejszej opinii, nie będzie potrzeby udzielania odpowiedzi na to pytanie.

70. W każdym wypadku pytanie drugie jest moim zdaniem niedopuszczalne. Z akt sprawy, którymi dysponuje Trybunał, nie wynika bowiem w żaden sposób, by postępowanie główne dotyczyło, choćby częściowo, wynajmu nieruchomości dokonywanego przez osobę fizyczną.

71. Z powyższego wynika, że udzielenie odpowiedzi na pytanie drugie w takich okolicznościach oznaczałoby w oczywisty sposób przedstawienie doradczej opinii w odpowiedzi na hipotetyczne pytanie, z naruszeniem roli przyznanej Trybunałowi w ramach współpracy sądowej ustanowionej w art. 267 TFUE [18].

V. Wnioski

72. W świetle całości powyższych rozważań proponuję, aby na wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Administratīvā rajona tiesa (rejonowy sąd administracyjny, Łotwa) Trybunał odpowiedział w następujący sposób:

Pojęcie „podmiotu świadczącego usługi na rzecz trustów lub spółek", o którym mowa w art. 3 pkt 7 lit. c) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniającej rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE,

należy interpretować w ten sposób, że:

odnosi się ono do konkretnej usługi, która nie może wynikać z transakcji obejmującej wyłącznie wynajem nieruchomości będącej własnością wynajmującego, i to niezależnie od kwestii, czy wynajmujący wyraził zgodę na to, aby najemca wpisał wynajętą nieruchomość do rejestru handlowego jako swoją siedzibę statutową i dokonywał w niej transakcji.

[18] Zobacz między innymi wyrok z dnia 22 lutego 2022 r., Stichting Rookpreventie Jeugd i in. (C-160/20, EU:C:2022:101, pkt 82, 84 i przytoczone tam orzecznictwo).